

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av huvudmannens
ansvarstagande för kvalitet i utbildningar inom
komvux på entreprenad i Växjö kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Växjö kommun avseende ansvarstagandet för kommunal vuxenutbildning (komvux) som bedrivs av enskilda utbildningsanordnare. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska huvudmännens ansvarstagande för kvaliteten i utbildningen inom komvux som bedrivs på entreprenad genom de avtal som ingåtts med enskilda utbildningsanordnare. En viktig del i detta är att granska avtalens roll och funktion i huvudmäns ansvarstagande för utbildningens kvalitet. Granskningen omfattar endast komvux på gymnasial nivå. Granskningen ska besvara följande frågeställning:

- I vilken utsträckning tar huvudmannen ansvar för kvaliteten i utbildning inom komvux på entreprenad genom de avtal de ingått med enskilda utbildningsanordnare?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer hur väl huvudmannens arbete uppfyller kriterierna i tre nivåer: i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Växjö kommun i följande utsträckning:

Huvudmannen tar i hög utsträckning ansvar för kvaliteten inom komvux på gymnasial nivå som bedrivs på entreprenad.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Växjö kommun.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom frågeställningen.

Inom granskningen bedöms hur huvudmän tar ansvar för utbildningens kvalitet inom komvux på gymnasial nivå som bedrivs på entreprenad. Detta omfattar arbetet med att följa upp, analysera och vidta åtgärder för att

utveckla utbildningens kvalitet. Även samarbete och dialog mellan huvudmannen och utbildningsanordnarna ingår. Ett särskilt fokus ligger på avtalens roll och funktion i huvudmännens ansvarstagande för utbildningens kvalitet.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen tar i hög utsträckning ansvar för kvaliteten inom komvux på gymnasial nivå som bedrivs på entreprenad.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, representanter för förvaltningen, ansvariga politiker och representanter för utbildningsanordnare samt avtal och andra insända dokument.

Ansvarsfördelning, dialog och samarbete

Huvudmannen förmedlar och förankrar tydliga förväntningar på samarbete och ansvarsfördelning mellan huvudmannen och utbildningsanordnaren. Detta görs bland annat genom avtalen. I Växjö kommun bedrivs all kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå på entreprenad via auktorisation. Kraven för att en utbildningsanordnare ska kvalificera sig för att kunna teckna ett auktorisationsavtal med kommunen finns tydligt och detaljerat sammanställda på kommunens hemsida. Ställda förväntningar på utbildningsanordnaren såväl som ansvarsfördelningen mellan huvudmannen och anordnarna är explicit och stringent uttryckta i underlag och avtal. Det är Växjö kommuns upphandlingsavdelning som tillsammans med rektorn och förvaltningen har arbetat fram kravprofilen i auktorisationsvillkoren och avtalen tecknas av förvaltningen. Nämnden är tydligt involverad i framtagandet av auktorisationsvillkoren och fattar beslut om dessa. Avtalen löper över sju år eller tills någondera parten säger upp dem.

Under hela avtalstiden finns dialog och samarbete som främjar huvudmannens ansvarstagande för och utveckling av utbildningens kvalitet. Huvudmannen har ett välutvecklat årshjul vilket innehåller en tydlig tidsplan för såväl kontinuerliga träffar mellan huvudmannens representanter och utbildningsanordnarna som förväntan på resultat- och kvalitetsrapportering. Huvudmannen begär en årlig kvalitetsdialog med varje av sina tio utbildningsanordnare vilken följer på den skriftliga kvalitetsuppföljning som kommunen efterfrågar och genomför. Huvudmannen erbjuder också ett antal anordnarträffar, två per termin, vilka har kvalitetsarbetet som fokus. Därutöver har huvudmannen och utbildningsanordnarna fortlöpande kontakt på olika nivåer, för vissa anordnare på veckobasis, för andra något glesare, och anordnarna kan också få oanmälda besök av exempelvis huvudmannens specialpedagog.

Dessa kommunikationskedjor, som utbildningsanordnarna upplever som mycket tydliga, kan ligga på rektorsnivå där kommunens rektor tillsammans med sin verksamhetsutvecklare träffar anordnarens rektor, eller mellan utbildningsanordnarnas lärare och kommunens specialpedagog angående mer undervisningsnära frågor. Det förekommer även dialog om frågor som handlar om studievägar och administration, i vilka även kommunens studie- och yrkesvägledare är delaktig. Rektorn informerar löpande skolchefen om samarbetet med utbildningsanordnarna och det finns tydliga system för att föra informationen vidare inom huvudmannens organisation. Huvudmannen är också direkt delaktig i dialog och samarbete genom att representanter för nämnden genomför studiebesök hos några utbildningsanordnare per år.

Uppföljning av utbildningarnas kvalitet

Huvudmannen följer återkommande upp utbildningens resultat och genomförande utifrån en utarbetad strategi för hur utbildningens kvalitet ska undersökas. Huvudmannen har utarbetat en uppföljningsmodell som utgår dels från skollagens mål för den kommunala vuxenutbildningen, dels från delmålen för komvux som anges i Skolverkets nationella kvalitetssystem, och dels från Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet. Utöver de skriftliga redovisningar vars underlag huvudmannen utarbetat och vars svar de efterfrågar årligen, ska utbildningsanordnarna, enligt uppföljningsmodellen, bidra med en egen kvalitetsrapport. Denna använder huvudmannen som en del i sin insamling av underlag.

Huvudmannens uppföljning omfattar en bred variation av metoder vilka anpassas efter situation och behov och dessa ger sammantaget en god bild av hur utbildningarna möter målen. Huvudmannens modell för uppföljning innehåller flera delar: resultat och måluppfyllelse utifrån både nationella och lokala indikatorer, uppföljning av klagomål, avvikelser och kränkningar, lärarintervjuer enligt upprättad mall, lektionsobservationer enligt mall samt ekonomisk uppföljning. De genomför även elevenkäter. De skriftliga redovisningar som huvudmannen begär in av samtliga utbildningsanordnare innehåller ett antal frågor som anordnarna ska besvara, och involverar samtliga medarbetare och hela styrkedjan. Uppföljningen omfattar även exempelvis utbildningsanordnarnas arbete med relationell pedagogik, hur ledarskapet ser ut i lärmiljöerna, hur de arbetar med tydliga studieupplägg och struktur i undervisningen samt frågor om elevernas skyldigheter och rättigheter inom utbildningen. Huvudmannen följer också upp lärarbehörighet och lärarnas kompetens gällande motiverande arbete, stöd och extra anpassningar samt förutsättningar att genomföra dessa. De utvecklingsinsatser som beslutats utifrån föregående års uppföljning följs också upp. Uppföljningen varierar

utifrån vilken typ av utbildning som bedrivs och vilka utvecklingsområden som identifierats föregående år. Exempelvis har huvudmannen följt upp hur en anordnare som bedriver elektrikerutbildning arbetar med elsäkerhetskrav definierade av branschen, medan en anordnare som bedriver utbildning inom vård och omsorg har fått redovisa hur de säkerställer elevernas språkliga förmåga. För utbildningar som enbart bedrivs på distans omfattar uppföljningen av utbildningens genomförande en förevisning av lärplattformen, de pedagogiska verktyg utbildningsanordnarna använder, samt frågor om handledning och undervisning. De går också in på de olika utbildningsanordnarnas lärplattformar för att se hur de fungerar vad gäller till exempel kommunikation och samarbete mellan elev och lärare. Uppföljningsarbetet genomförs huvudsakligen av rektorn och verksamhetsutvecklaren men det förekommer att skolchefen är med vid verksamhetsbesök och även nämnden genomför studiebesök. Den information som kommer fram genom rektorns och verksamhetsutvecklarens uppföljningsarbete förs vidare inom huvudmannens organisation genom löpande kontakter med skolchefen. Resultatet av uppföljningen redovisas för nämnden kvartalsvis.

Uppföljningen omfattar aspekter kopplade till kön och ger ett underlag som möjliggör en jämställdhetsanalys. Utbildningsanordnarna redovisar sina resultat fördelade på kön och även den egna statistiken för avbrott finns uppdelad på kvinnor respektive män. Kön är också en aspekt som ingår i den observationsmall som används vid fysiska lektionsobservationer för att säkerställa att båda könen får likvärdigt utrymme i undervisningssituationen.

Uppföljningen omfattar även hur avtalen påverkar och främjar samarbete och uppföljning. Samtliga uppföljningsstrukturer finns angivna i den kravspecifikation som finns inför avtalstecknandet. Det är också möjligt att revidera eller justera avtalen under pågående avtalstid beroende på vad som kommer fram i uppföljningarna, vilket också görs vid behov.

Analys av utbildningarnas kvalitet

Huvudmannen har genom strategin för uppföljning och genom avtalen och auktorisationsvillkoren säkerställt att utbildningsanordnarna bidrar med ändamålsenliga underlag för att huvudmannen ska kunna göra en analys av utbildningens kvalitet. I auktorisationsvillkoren står explicit att Växjö kommun som huvudman är ansvarig för att tillhandahålla ändamålsenliga system och rutiner som stöder och tillvaratar ett uppföljningsarbete. Det underlag för uppföljning som utbildningsanordnarna enligt avtal ska inkomma med under verksamhetsåret innehåller en mall med instruktioner som innebär att anordnarna ska kommentera och självskatta sig inom varje nationellt kvalitetsområde. De ska beskriva vilka aktiviteter de genomför inom området och inkomma med en analys om hur det gått, och varför,

utifrån utfall och resultat. De ska också gradera sin måluppfyllelse på en fyrgradig skala.

Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete innehåller analyser av uppföljningens resultat vilka är självständiga i relation till utbildningsanordnarnas analyser. Huvudmannen sammanställer alla utbildningsanordnarnas resultat och analyser i en egen kvalitetsrapport. I kommunens kvalitetsrapport för komvux ingår en liknande struktur som den för anordnarnas redovisning, där alla mål i Skolverkets nationella kvalitetssystem kommenteras på en övergripande huvudmannanivå utifrån ett antal uttryckta och specificerade indikatorer. Dessa indikatorer stämmer överens med och utgår från de underlag som huvudmannen samlat in från utbildningsanordnarna och kan exempelvis utgöras av statistiska resultat såsom betyg, avbrott och genomströmning. Även indikatorer för elevernas trygghet, lärares ledning och stimulans eller huruvida eleverna får det stöd som de behöver kommenteras i kvalitetsrapporten.

Huvudmannen analyserar utbildningens resultat och genomförande för att identifiera mönster och söka förklaringar till dessa. Rektorn presenterar i sin kvalitetsrapport de sammanvägda resultaten från de olika utbildningsanordnarna och rektorn resonerar kring orsaker till utfallet i en egen, självständig analys. Exempelvis anges, i Kvalitetsrapporten för 2024, en slutsats utifrån delmål 1, *"Varje elev får en god grund för fortsatt utbildning och stärker sin ställning i arbets- och samhällslivet"* att de lägsta nivåerna av studieavbrott finns inom yrkesutbildningarna, vilket enligt rektorns slutsats beror på att ett mer omfattande vägledningsarbete genomförts med dessa elever och att de är mer motiverade då vägen till ett arbete genom aktuell utbildning förefaller kortare. Utifrån delmål 4, *"Varje elev som är i behov av stöd får det stöd den behöver"* konstaterar rektorn i sin analys att de elever, huvudsakligen kvinnor, som tycker sig vara i behov av stöd också uttrycker att de får ett sådant. Rektorn ser emellertid också att i jämförelse med andra enkätsvar så ligger resultaten på denna fråga generellt lägre varför rektorn ser ett fortsatt behov av att arbeta med extra anpassningar och stöd som ett förbättringsområde. I rektorns analys dras också paralleller till motsvarande resultat på nationell nivå, exempelvis vad gäller betygsresultat, genomströmning och avbrott. I analysen har huvudmannen sett att betygsresultaten mellan kvinnor och män inte skiljer sig nämnvärt men att fler kvinnor avbryter sina studier.

Huvudmannens utvecklingsåtgärder

Huvudmannen vidtar välgrundade åtgärder för att utveckla utbildningens kvalitet när behov av detta identifieras. I de fall huvudmannen identifierar utvecklingsbehov av generell karaktär i sin analys, så vidtar huvudmannen åtgärder för att förbättra detta hos samtliga utbildningsanordnare. En

sådan åtgärd har varit att erbjuda en utbildningsinsats om bedömning och betygssättning, till vilken alla utbildningsanordnare bjöds in. Skälet till satsningen var att huvudmannen sett skillnader i hur anordnarna satte betyg och vilka underlag de samlade in och utgick från i sin bedömning. Målet med utbildningsinsatsen var att nå ökad likvärdighet. Kommunens specialpedagog har också genomfört utbildningar för samtliga anordnare om anpassningar och stöd med anledning av att elevunderlaget har förändrats över tid och att mer stöd numera behövs. Andra utvecklingsåtgärder som gjorts på generell nivå är att kommunen har bytt digitalt verksamhetssystem då anordnare tidigare upplevde att kommunikationsvägarna var svårmanövrerade. De har också, på förekommen anledning, renodlat undervisningsformerna för utbildning på entreprenad att vara antingen platsförlagt lärande eller fullt ut distansutbildningar. Tidigare förekom kombinationer av de båda undervisningsformerna vilket inte fungerade bra.

Huvudmannen bedriver vid tidpunkten för granskningens genomförande ett utvecklingsarbete gällande APL-platser, där de identifierat stora skillnader mellan olika utbildningar och anordnare. De krav som huvudmannen ställer på utbildningsanordnarna är att de ska leva upp till Skolverkets rekommendationer för APL, exempelvis att det ska finnas handledarutbildad personal på APL-platserna. Utbildningen inom vård och omsorg har ett välfungerande system för anskaffning av APL-platser vilket sker samordnat inom Kronobergs län, och huvudmannen vill använda framgångsmetoder därifrån i sitt arbete med APL-placeringar på andra utbildningar. De arbetar därför med kravmallar för APL-platser inom andra branscher, för att på så sätt kvalitetssäkra även dessa.

I de fall enskilda utbildningsanordnare inte uppnår förväntade kvalitetskrav upprättar huvudmannen handlingsplaner tillsammans med berörd utbildningsanordnare. Utifrån kvalitetsuppföljningen med varje anordnare identifierar huvudmannen årligen några utvecklingsområden som de prioriterar följande år, och utfallet av dessa följs upp i kommande års kvalitetsarbete. Utvecklingsområdena kan variera beroende på vilket slags utbildning som utbildningsanordnarna bedriver. Utvecklingsbehov kan även identifieras genom klagomål från elever. Ett sådant exempel var när kommunen fick in klagomål från eleverna på att de inom yrkesförarutbildningen inte fick tillräckligt med praktisk övning i körning. Då upprättade kommunen en handlingsplan för den specifika anordnaren för att åtgärda problemet. Det förekommer också att Växjö kommun erbjuder stöd till en enskild utbildningsanordnare om det behövs för det fortsatta utvecklingsarbetet med att förbättra utbildningen. Vid något tillfälle har Växjö kommun infört intagningsstopp för en utbildningsanordnare som inte genomförde de överenskomna åtgärderna utifrån handlingsplanen. Vid ett annat tillfälle har anordnaren själv bett om

att bli avauktoriserad då de inte fann det möjligt att genomföra de förbättringar som huvudmannen krävde av dem.

Huvudmannen vidtar även vid behov ändringar i avtal och auktorisationsvillkor för att stärka arbetet med utveckling av utbildningens kvalitet. Både auktorisationsvillkoren och avtalstexten ändrades något under sommaren 2024 eftersom huvudmannen ville öka sina möjligheter att vidta åtgärder gentemot utbildningsanordnarna. Numera kan huvudmannen direkt utfärda intagningsstopp för en anordnare som inte genomför de kvalitetsförbättringar som huvudmannen bett dem om. De har också skärpt skrivningen om hur tillgängliga utbildningsanordnarnas rektorer måste vara på plats i verksamheten, då det har funnits önskemål från elever att kunna nå respektive rektor direkt. De har även i avtalet preciserat att anordnarnas rektorer ska ha pedagogisk insikt och ta ett pedagogiskt ansvar gentemot sina lärare.

Identifierade utvecklingsområden

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde för Växjö kommun.

På Skolinspektionens vägnar

X Hans-Göran Arvidsson

Beslutsfattare
Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

X Sarah Vinterlycka

Föredragande
Signerat av: Sarah Vinterlycka

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria Lundström och Therése Tunek deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd**Skollagen (2010:800)**

2 kap. 2, 3 och 8 §§

4 kap. 3, 5, 6 och 7 §§

20 kap.

23 kap. 8 §

Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning

1 kap. 4 §

2 kap. 10 §

Förordning (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen

Allmänna råd (SKOLFS 2012:98) om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Växjö kommun den 5 februari 2025. Besöket genomfördes av utredarna Maria Lundström och Therése Tunek.

I Växjö kommun ansvarar Nämnden för arbete och välfärd för komvux. Till sin hjälp har nämnden Förvaltningen för arbete och välfärd, vilken leds av en förvaltningschef. I denna förvaltning finns tre avdelningar, varav Arbete och lärande är en. Denna leds i sin tur av en avdelningschef tillika skolchef och en biträdande avdelningschef. Under avdelningen för Arbete och lärande ligger Komvux som en enhet, vilken leds av en enhetschef tillika rektor. All kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i Växjö kommun bedrivs på entreprenad genom auktorisation. Vid tidpunkten för granskningens besök var tio utbildningsanordnare auktoriserade. Sammantaget bedriver utbildningsanordnarna både teoretiska kurser och yrkesutbildningar och utbildning bedrivs både på plats och på distans. Enligt uppgifter lämnade inför granskningen studerar omkring 1 500 kursdeltagare inom komvux på gymnasial nivå.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med ansvariga politiker
- En intervju med representanter för förvaltningen
- En intervju med ansvarig rektor
- En intervju med representanter för enskilda utbildningsanordnare som har avtal med huvudmannen
- Avtal och andra dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2025.

Mer information om granskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-granskningar/huvudmannens-ansvarstagande-for-kvalitet-i-utbildningar-inom-komvux-pa-entreprenad-genom-avtal/>